

doi • 10.5578/tt.34243

Tuberk Toraks 2017;65(1):66-68

Geliş Tarihi/Received: 14.11.2016 • Kabul Ediliş Tarihi/Accepted: 28.11.2015

EDİTÖRE MEKTUP
LETTER TO THE EDITOR

"Severe Respiratory Insufficiency (SRI)" anketinin Türkçeye çevirisi ve transkültürel adaptasyonu

Begüm ERGAN¹
Gül DABAK²
Ömer ŞENBAKLAVACI²
Selen USLU³
Wolfram WINDISCH⁴

- ¹ Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi, Göğüs Hastalıkları Anabilim Dalı, İzmir, Türkiye
¹ Department of Chest Diseases, Faculty of Medicine, Dokuz Eylul University, Izmir, Turkey
² Acıbadem Üniversitesi Tıp Fakültesi, Göğüs Hastalıkları Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye
² Department of Chest Diseases, Faculty of Medicine, Acıbadem University, Istanbul, Turkey
³ Ordu Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Göğüs Hastalıkları Kliniği, Ordu, Türkiye
³ Clinic of Chest Diseases, Ordu Training and Research Hospital, Ordu, Turkey
⁴ Witten Herdecke Üniversitesi, Göğüs Hastalıkları Anabilim Dalı, Köln, Almanya
⁴ Department of Chest Diseases, Witten Herdecke University, Köln, Germany

Günümüzde sağlık alanındaki etkin tanı ve tedavi yaklaşımları ile kronik hastalıklarda yaşam süresi uzamış ve hastalık yükleri artmıştır (1). Kronik hastalıkların değerlendirilmesinde önemli basamaklardan biri de hayat kalitesinin değerlendirmesidir (2). Bu nedenle bir çok hastalık özelinde hayat kalitesi anketleri oluşturulmuştur. Anketler çok yönlü olarak hastaların değerlendirilmesine, hastalığın hastanın yaşamı üzerinde yarattığı yükü değerlendirebilmesine olanak tanır. Ek olarak uygulanan tedavilerin etkinliğini değerlendirmek amacı ile bir ölçüt olarak da kullanılmaktadır.

Kronik solunum hastalıkları genellikle yavaş progresyon ile karakterize olan hastalıklardır ve süreç içerisinde ciddi hastalık yükü oluşturmaktadır (1,3). Özellikle sağkalım sürelerinin uzaması ile başta kronik obstruktif akciğer hastalığı (KOA) olmak üzere ileri evre akciğer hastalıklarına ya da akciğer dışı nedenlerle (kifoskolyoz, amyotrofik lateral skleroz, musküler distrofi gibi) bağlı olarak kronik solunum yetmezliği gelişimi kaçınılmaz olmaktadır. Bu gruptaki hastalarda hastalığın ileri döneminde medikal tedaviye ek olarak evde mekanik ventilasyon desteği uygulanması etkin girişimlerden biridir. Ancak mekanik ventilasyon desteği ile günlük hayat belirgin derecede etkilenmekte ve hastalar çoğunlukla eve bağımlı

hale gelmektedir (4). Evde mekanik ventilasyon desteği alan hastalarda hayat kalitesi değerlendirmesi tedavinin monitörizasyonu için muhakkak gereklidir. Bu amaçla çeşitli anketler (Kronik solunum anketi/Chronic respiratory questionnaire, Maugeri Solunum anketi-28/Maugeri respiratory questionnaire-28, klinik KOAH anketi/Clinical COPD questionnaire gibi) kullanılmaktadır (5). Son zamanlarda solunum yetmezliği olan ve mekanik ventilatör desteği ihtiyacı olan hastaların değerlendirmesi için "Severe Respiratory Insufficiency (SRI)" anketi kullanılmaya başlanmıştır (6). Diğer anketlerle karşılaştırıldığında evde mekanik ventilasyon desteği alan hastaların hayat kalitesini göstermede daha üstün olabileceği bildirilmiştir (5).

Ülkemizde de özellikle başta KOAH olmak üzere ağır solunum yetmezliği gelişen hasta sayısı gün geçtikçe artmaktadır. Ancak diğer ülkelerde uygulanan evde takip sistemlerinin henüz ülkemizde yeterince geliş-

Yazışma Adresi (Address for Correspondence)

Dr. Begüm ERGAN
Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi, Göğüs Hastalıkları
Anabilim Dalı, İZMİR - TÜRKİYE
e-mail: begumergan@hotmail.com

memiş olması nedeni ile bu hasta grubunun takibinde önemli sıkıntılar yaşanmakta, hastaların hayat kalitesinde belirgin etkilenme gözlenmektedir. Bu nedenle SRI anketinin Türkçeye kazandırılmasının ve hastalarda uygulanmasının hasta takibine ve tedavinin değerlendirilmesine önemli katkı sağlayacağı düşünülmüştür.

SRI anketi 49 madde içeren ve hastanın kendisinin uyguladığı, orijinal dili Almanca olan bir ankettir. Hastalar her bir maddeyi son bir haftadaki durumlarına göre kendilerine en uygun gelen -2 ve +2 puanlık bir ölçüte göre değerlendirerek yanıtlar. Anket 7 alandan oluşmaktadır: Solunumsal şikayetler (8 madde), fiziksel fonksiyon (6 madde), semptomlar ve uyku (7 madde), sosyal ilişkiler (6 madde), anksiyete (5 madde), psikolojik iyilik hali (9 madde) ve sosyal fonksiyonellik (8 madde). Skorumu tekrar kodlama ve yüzde değerinin hesaplanması yolu ile her bir alt grup için yapılar ve toplam skoru hesaplamak için alt skorların aritmetik ortalaması alınır. Yüksek skor iyi hayat kalitesine işaret ederken, düşük skor kötü hayat kalitesine işaret eder.

SRI anketinin Türkçeye kazandırılması ve kültürel adaptasyonu için ilk olarak anketin orijinal Almanca versiyonunun Türkçeye çevirisi yapılmıştır. Çeviride çeviri-geri çeviri işlemi (translation-back translation) uygulanmıştır. İşlem Almanca ve Türkçeyi çok iyi bilen ve konuşan bilingual iki uzman hekim (GD, ÖŞ) tarafından paralel ve kör yöntem uygulanarak tamamlanmıştır. Oluşturulan tüm çeviriler SRI anketini oluşturan yazar (WW) tarafından değerlendirilmiş ve geri çeviri işlemi skorlanmıştır. Her bir madde orijinal ankete olan denklik açısından değerlendirilerek 3 kategoride sınıflandırılmıştır: Kategori A: tam denk çeviri, kategori B: tam denk değil ya da şüpheli kelime içeren çeviri, kategori C: denk değil veya kontrol edilmesi gereken çeviri. C kategorisindeki maddeler (10/49) Türkçe diline doğal uygunluk açısından iki göğüs hastalıkları uzmanı hekimi (BE, SU) tarafından tekrar değerlendirilerek ve düzeltmeler yapılarak anket son haline getirilmiştir. Etik kurul onayını takiben anketin ikinci versiyonu kronik solunum yetmezliği tanısı ile izlenmekte olan 6 hastaya pilot olarak uygulanmıştır. Hastalardan her bir madde için içeriğini anlamını tarif etmeleri istemiş, anlamadıkları ya da alternatif olarak önerdikleri maddeleri bildirilmeleri istenmiştir. Pilot uygulama esnasında hastalardan alınan geridönüşler sonrası yedi maddede yeniden düzenleme ihtiyacı gerekmiştir, iki yazar tarafından (BE, SU) anketin üçüncü ve son hali oluşturulmuştur (Tablo 1).

Tablo 1. "Severe Respiratory Insufficiency" anketindeki maddeler (Türkçe anketin geçerlilik çalışması halen devam etmektedir, içerik burada sadece ön bilgi amaçlı paylaşılmıştır).

1. Merdiven çıkmak bana zor geliyor.
2. Yemek yerken nefesim daralıyor.
3. Akşamları dışarıya çıkabiliyorum.
4. Kendimi çoğunlukla kötü hissediyorum.
5. Fiziksel zorlanma olmadığında da nefessiz kalıyorum.
6. Çok sık baş ağrım oluyor.
7. Çok sayıda arkadaşım ve tanıdığım var.
8. Hastalığının kötüleşebileceğine dair endişem var.
9. Uykuya kolaylıkla dalabiliyorum.
10. Kolaylıkla diğer insanlarla ilgilenebilirim.
11. Bazen başım dönüyor.
12. Geceleri solunum sıkıntısı ile uyanıyorum.
13. Gece nefes darlığım olacak diye korkuyorum.
14. Çok sık boyun ağrım var.
15. Çoğunlukla evden çıkamıyorum.
16. Ev işleri bana zor geliyor.
17. Geceleri sıklıkla uyanıyorum.
18. Tüm gece kesintisiz uyuyabilirim.
19. Çoğunlukla nefesim daralıyor.
20. Gelecek hakkında iyimser düşünüyorum.
21. Yalnız olduğumu hissediyorum.
22. Konuşurken nefes darlığı çekiyorum.
23. Misafirler beni yoruyor.
24. Çok öksürüyorum.
25. Hava yollarımda çoğunlukla balgam var.
26. Solunum sıkıntım nedeni ile utanacağım durumlardan kaçınıyorum.
27. Arkadaşlarım/tanıdıklarım yanında kendimi iyi hissediyorum.
28. Nefes darlığı atağı yaşamaktan korkuyorum.
29. Hareket ederken nefes darlığı yaşıyorum.
30. Hastalığının yol açtığı kısıtlanmalardan tedirginim.
31. Hastalığımın dolaylı eşimle olan ilişkim bozulmuş durumda.
32. Alışverişe gidebilirim.
33. Hoşuma giden her uğraşımı/hobiyi yapabiliyorum.
34. Çoğunlukla huzursuzum.
35. Hastalığımın ötürü arkadaşlarım/tanıdıklarım ile olan ilişkim sınırlanmış durumda.
36. Hayattan zevk alıyorum.
37. Sosyal olaylarda yer alabiliyorum.
38. Çoğunlukla üzgünüm.
39. Umumi yerlerde nefes darlığım beni rahatsız ediyor.
40. Çoğunlukla sinirliyim.
41. Kendi kendime giyinip soyunabilirim.
42. Tüm gün boyunca yorgunum.
43. Kendimi ayrı kalmış hissediyorum.
44. Hastalığımla başa çıkabiliyorum.
45. Solunum sıkıntım beni günlük işlerimden alıkoyuyor.
46. Ailem hastalığımın ötürü çekiyor.
47. Solunum sıkıntım nedeni ile diğer insanlarla ilişkilerim kesildi.
48. Boş zaman aktivitemlerim kısıtlandı.
49. Genel olarak hayatımdan memnunuz.

Pilot çalışma ile SRI anketinin Türkçeye çevirisi ve transkültürel adaptasyonu tamamlanmıştır. SRI-Türkçe anketi ile evde mekanik ventilasyon desteği alan kronik solunum yetmezliği gelişmiş hastalarda hayat kalitesi değerlendirmesi yapılabilmesi mümkün olacaktır. Türkçe anketin geçerliliği ve güvenilirliğinin değerlendirildiği bir çalışma halen çok merkezli olarak yürütülmektedir. Çalışma tamamlandıktan kısa süre sonra anket kullanıma hazır olacak ve internette tüm kullanıcılar için serbest (ücretsiz) erişim sağlanacaktır.

KAYNAKLAR

1. World Health Organization. Erişim tarihi: 30.10.2016. Available from: http://www.who.int/healthinfo/global_burden_disease/estimates/en/index2.html.
2. Testa MA, Simonson DC. Assesment of quality-of-life outcomes. *N Engl J Med* 1996;334:835-40.
3. Global Alliance against Respiratory Diseases-Türkiye. Erişim tarihi: 30.10.2016. Available from: www.gard.org.tr.
4. Windisch W. Impact of home mechanical ventilation on health-related quality of life. *Eur Respir J* 2008;32:1328-36.
5. Duiverman ML, Wempe JB, Bladder G, Kerstjens HAM, Wijkstra PJ. Health related quality of life in COPD patients with chronic respiratory failure. *Eur Respir J* 2008;32:379-86.
6. Windisch W, Freidel K, Schucher B, Baumann H, Wibel M, Petermann F, et al. The Severe Respiratory Insufficiency (SRI) Questionnaire: a specific measure of health-related quality of life in patients receiving home mechanical ventilation. *J Clin Epidemiol* 2003;56:752-9.